

Time	Narration
00:00	मुलांसाठी अत्यावश्यक पोषण क्रिया ह्यावरील स्पोकन ट्युटोरिअलमध्ये आपले स्वागत आहे.
00:07	ह्या ट्युटोरिअलमध्ये आपण कुपोषण टाळण्यासाठी सर्वोत्तम उपाय जाणून घेणार आहोत.
00:15	आवश्यक पोषण क्रिया ह्या, कुपोषणाचा सामना करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक दृष्टीकोन आहेत.
00:21	ते पहिल्या 1,000 दिवसांमध्ये आवश्यक आहेत.
00:26	पहिल्या 1,000 दिवसांची सुरुवात गर्भधारणेपासून ते बाळाच्या दुसऱ्या वाढदिवसापर्यंत असते
00:34	'ENA' ला अत्यावश्यक पोषण क्रिया म्हणूनही ओळखले जाते.
00:39	नवजात शिशुसाठी, प्रथम ENA करण्याने गर्भनाळ बंद करण्यास उशीर होतो.
00:47	प्रसूतीनंतर लगेचच नाळ कापू नये.
00:53	नर्सला प्रथम नाळेचे स्पंदन(ठोके) जाणवले पाहिजे.
00:58	जेव्हा ते स्पंदन थांबते तेव्हा नाळ कापली पाहिजे.
01:02	गर्भनाळ बंद करण्यास विलंब केल्यास नाळ आणि बाळामध्ये रक्त प्रवाह होऊ शकतो.
01:09	ह्यामुळे पहिल्या 6 महिन्यांत बाळामध्ये लोहाचे प्रमाण सुधारू शकते.
01:16	असे केल्याने या महिन्यांत बाळांमध्ये अशक्तपणा टाळता येतो.
01:21	नाळ बंद केल्यानंतर, बाळाला स्तनपान केले पाहिजे.
01:26	असे करण्यासाठी, बाळाला आईच्या उघड्या ओटीपोटावर ठेवले पाहिजे.
01:32	बाळाचा जन्म उपजत आहार देण्याच्या वर्तनाने होतो.
01:38	या वर्तनाने ते आईचे स्तन शोधून
01:41	स्तनपान सुरू करते.
01:45	ह्या संपूर्ण प्रक्रियेला ब्रेस्ट क्रॉल म्हणतात.
01:50	ब्रेस्ट क्रॉलबद्दल आणखी एका ट्युटोरियलमध्ये स्पष्ट केले आहे.
01:55	कृपया ह्या ट्युटोरिअलसाठी आमच्या संकेतस्थळाला भेट द्या.
01:59	जन्मानंतर एक तासाच्या आत स्तनपान सुरू करणे महत्वाचे आहे.
02:06	पहिल्या दुधाला प्रथमस्तन्य (कोलोस्ट्रम) म्हणतात.
02:09	नवजात मुलासाठी पोषकतत्वांचा हा प्राथमिक स्रोत आहे.
02:14	प्रथमस्तन्यमध्ये (कोलोस्ट्रममध्ये) संसर्गाशी लढणारे घटक आणि चांगली चरबी असते.(चांगले फॅट्स असतात).
02:20	आईचे दूध हे बाळासाठी अ - जीवनसत्वांचे पहिले स्रोत आहे.
02:26	निरोगी डोळ्यांसाठी आणि रोगप्रतिकारशक्तीसाठी अ- जीवनसत्व आवश्यक आहे.
02:33	पहिल्या 6 महिन्यांसाठी आईचे दूध अ- जीवनसत्त्वची आवश्यकता पूर्ण करण्यासाठी पुरेसे

	आहे.
02:40	6 महिन्यांनंतर अ- जीवनसत्त्वने समृद्ध असा पूरक आहार द्यावा.
02:47	प्रभावी स्तनपानासाठी, योग्य लॅचिंग सर्वात महत्वाचे आहे.
02:52	बाळाच्या तोंडाची स्तनाशी व्यवस्थित पकड नसल्यास फक्त स्तनाग्र चोखले जाईल.
03:00	यामुळे बाळाला खूप कमी दूध मिळेल.
03:04	बाळाचे तोंड एरोलाच्या खालच्या भागाला जोडले पाहिजे.
03:09	त्यामुळे बाळाला पुरेसे दूध मिळेल.
03:13	एरोला म्हणजे स्तनाग्राभोवतीचा गडद भाग.
03:18	इतर ट्युटोरिअलमध्ये स्तनपानाच्या तंत्रांची चर्चा केली आहे.
03:22	6 महिने पूर्ण झाल्यावर बाळाची पोषणाची गरज झपाट्याने वाढते.
03:29	ह्या टप्प्यावर केवळ स्तनपान पुरेसे नाही.
03:34	म्हणून, स्तनपानासोबत पूरक आहार कसा घ्यावा ह्याची ओळख करून द्यावी.
03:40	बाळाचे वय 6 महिने पूर्ण होताच ते सुरु झाले पाहिजे.
03:46	6 महिने वय म्हणजे बाळाच्या आयुष्याच्या 6 व्या महिन्याची सुरुवात असा होत नाही.
03:53	ह्याचा अर्थ तिने 6 महिने पूर्ण केले आहेत आणि तिच्या आयुष्यातील 7 वा महिना सुरु झाला आहे.
04:02	तसेच वयानुसार अन्नाचे प्रमाण आणि अन्नाचा घट्टपणा बदलला पाहिजे.
04:10	बाळाच्या आहारात विविध खाद्य गटांचा समावेश असावा.
04:15	पहिला अन्न गट म्हणजे स्तनपान.
04:19	धान्य, मुळे आणि कंद हा दुसरा अन्न गट आहे.
04:24	शेंगा, बिया आणि बेदाणे हा तिसरा अन्न गट आहे.
04:30	चौथा अन्न गट म्हणजे दुग्धजन्य पदार्थ.
04:34	मांस, मासे आणि चिकन हा पाचवा अन्न गट आहे.
04:38	अंडी हा सहावा अन्न गट आहे.
04:41	अ - जीवनसत्त्वाने समृद्ध फळे आणि भाज्या हा सातवा अन्न गट आहे.
04:47	शेवटी, आठवा अन्न गट म्हणजे इतर फळे आणि भाज्या.
04:53	आदर्शपणे, बाळाच्या आहारात सर्व 8 अन्न गटांचा समावेश असणे आवश्यक आहे.
04:59	हे सर्व पदार्थ बाळाच्या वाढीस मदत करणारे पोषक घटक देतात.
05:05	पूरक आहाराच्या तपशीलांची चर्चा दुसऱ्या ट्युटोरिअलमध्ये केली आहे.
05:11	आता बाळांना कोणते पूरक आहार द्यावेत ते पाहू.
05:16	6 महिने ते 5 वर्षांपर्यंत आयन-फॉलिक ऍसिड पूरक टॉनिक द्यावे.

05:23	हे आरोग्य कर्मचाऱ्यांनी आठवड्यातून दोनदा बाळांना द्यावे.
05:29	अ - जीवनसत्त्व असलेले पूरक टॉनिक वर्षातून दोनदा द्यावे.
05:34	हे पूरक टॉनिक 9 महिने ते 5 वर्षे वयापर्यंत दिले जाते.
05:40	पूरक टॉनिक आरोग्य सेवा प्रदात्याच्या मार्गदर्शनाखाली द्यावे.
05:46	अतिसार झालेल्या बाळावर उपचार करण्यासाठी आपण आता <i>ENA</i> पाहणार आहोत.
05:52	अतिसार हे कुपोषणाचे प्रमुख कारण आहे.
05:56	यामुळे शरीरात पाणी कमी होते आणि सोडिअम आणि पोटॅशियमचे असंतुलन होते.
06:03	गंभीर प्रकरणांमध्ये, बालमृत्यूदेखील होऊ शकतात.
06:08	म्हणून, अतिसारावर उपचार करणे फार महत्वाचे आहे.
06:13	ओआरएस आणि झिंक हे पूरक टॉनिक अतिसारावर उपचार करण्यास मदत करतात.
06:18	ओआरएस म्हणजे ओरल रिहायड्रेशन सॉल्ट.
06:22	ते शरीरातील पाणी आणि सोडिअम आणि पोटॅशियम भरून काढते.
06:29	हे पाकीटामध्ये पावडरच्या रूपात बाजारात सहज उपलब्ध आहे.
06:35	1 लिटर उकळलेल्या आणि थंड केलेल्या पाण्यात ओआरएसचे एक पाकीट मिसळा व वापरा.
06:43	ओआरएस सोबत, झिंक हे पूरक टॉनिकदेखील आवश्यक आहे.
06:48	झिंक हे कालावधी,
06:51	वारंवारता, आणि
06:53	मुलांमध्ये अतिसाराची तीव्रता कमी करते.
06:57	त्यामुळे बाळाची रोगप्रतिकारशक्ती सुधारते.
07:00	ते 14 दिवसांसाठी दिवसातून एकदा दिले पाहिजे.
07:06	6 महिन्यांपेक्षा कमी वयाच्या बालकांना दररोज 10 मिलीग्राम झिंक द्यावे.
07:13	6 महिने किंवा त्याहून अधिक वय असलेल्यांना दररोज 20 मिलीग्राम झिंक द्यावे.
07:21	एका लहान चमच्यात, झिंकच्या गोळ्या आईच्या दुधात किंवा ओआरएस मध्ये विरघळवा.
07:27	आपण उकळलेले आणि थंड केलेले पाणीदेखील वापरू शकता.
07:31	ओआरएस आणि झिंकच्या गोळ्या आरोग्य सेवा प्रदात्याचा सल्ला घेतल्यानंतरच द्याव्यात.
07:38	ओआरएस आणि झिंकसोबतच, 6 महिन्यांपेक्षा कमी वयाच्या बाळांना स्तनपान करावे.
07:45	6 ते 24 महिन्यांच्या बाळांना स्तनपान आणि पूरक आहार दिला पाहिजे.
07:53	लक्षात ठेवा की आजारपणात बाळाला वारंवार स्तनपान दिले पाहिजे.
07:59	हे जलदपणे रोगमुक्त करण्यास आणि वजन वाढण्यास मदत करते.
08:04	त्यामुळे आजारी बाळालाही आराम मिळतो.
08:07	स्तनपानासोबत, प्रत्येक बाळाला कांगारू मदर केअर प्रदान केले पाहिजे.

08:14	कांगारू मदर केअरची शिफारस कमी वजनाच्या बाळांसाठीदेखील केली जाते.
08:20	कांगारू मदर केअरबद्दल आणखी एका ट्युटोरिअलमध्ये चर्चा केली आहे.
08:26	जर बाळ 6 महिन्यांपेक्षा मोठे असेल तर अन्न दीड पट वाढवा.
08:34	बरे होण्याच्या कालावधी दरम्यान बाळाची भूक परत आल्यावर हे करा.
08:40	बाळाला विविध प्रकारचे पदार्थ देऊन खाण्यास प्रोत्साहित करा.
08:46	त्याच्या भुकेच्या संकेतांनुसार तिला टाईप 1 आणि टाईप 2 पोषक आहार द्या.
08:53	टाईप 1 आणि टाईप 2 पोषकतत्वांबद्दल दुसऱ्या ट्युटोरियलमध्ये अधिक चर्चा केली आहे.
09:01	गंभीर परिस्थितीत, आईने ताबडतोब आरोग्य कर्मचाऱ्यांचा सल्ला घ्यावा.
09:07	आरोग्य कर्मचाऱ्यांनी तीव्र कुपोषित बालकांना NRC कडे पाठवावे.
09:14	NRC हे पोषण पुनर्वसन केंद्र आहे.
09:20	गंभीर कुपोषित बालकांचे आरोग्य पुनर्संचयित करण्यासाठी हे एक युनिट आहे.
09:27	हे केंद्र बाळांना विशेष पोषण चिकित्सा प्रदान करते.
09:33	त्यांनी वयाची 6 महिने पूर्ण केली असल्यास त्यांना घरी बनवलेले जेवण खाण्यास तयार करते.
09:40	हे मातांना स्तनपानाविषयी,
09:44	मुलांचे पोषण आणि
09:46	बाल संगोपनविषयीदेखील शिक्षित करते.
09:48	बाळाला निरोगी ठेवण्यासाठी अत्यावश्यक पोषण क्रिया पाळा.
09:54	ते बाळांमध्ये कुपोषण रोखण्यासाठीदेखील मदत करतात.
09:59	यासह आपण ह्या ट्युटोरिअलच्या समाप्तीकडे पोहोचलो आहोत. सहभाग झाल्याबद्दल धन्यवाद.